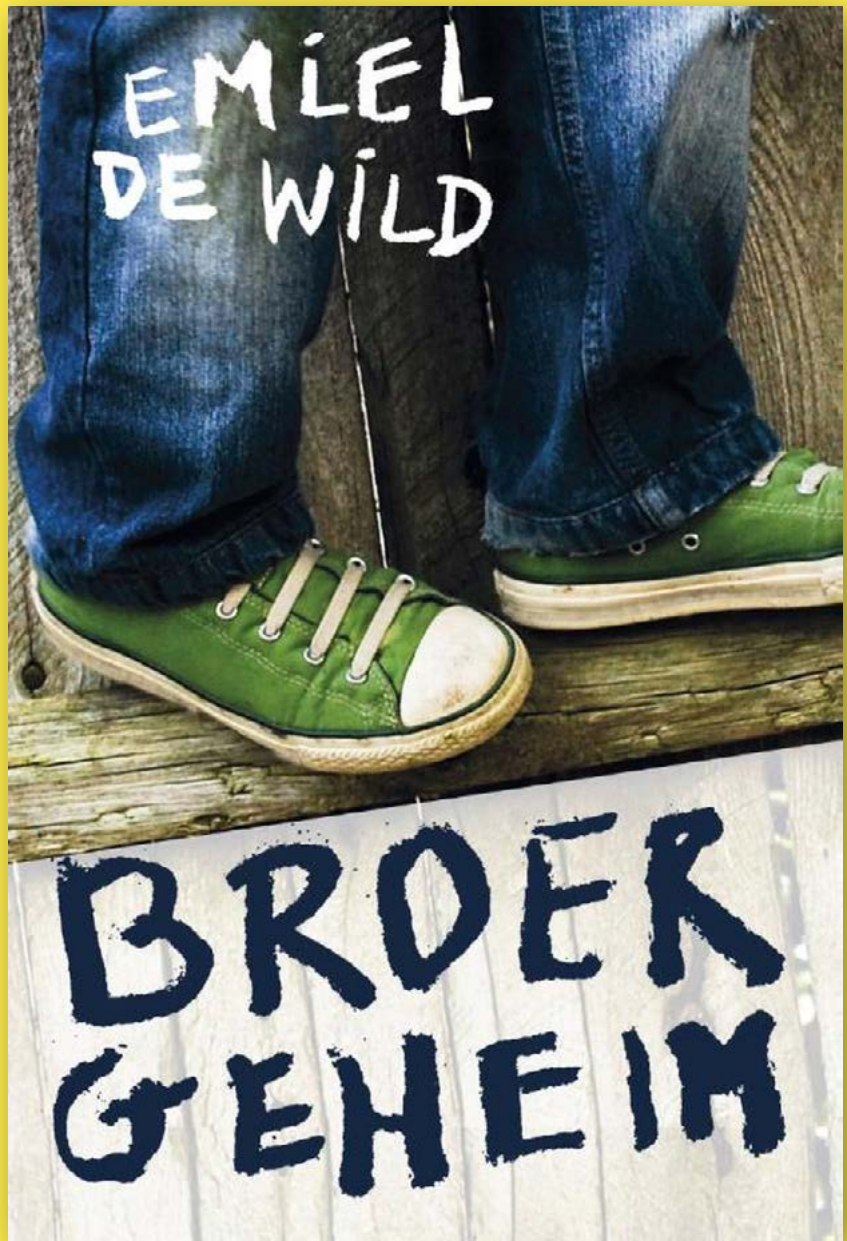

LESBRIEF

BIJ BROERGEHEIM VAN EMIEL DE WILD

Jonge Jury 2025

LEESFRAGMENT 1

Broergeheim van Emiel de Wild

Introductie leesfragment

De broer van Joeri is ineens weg. Spoorloos. Zijn ouders willen er niet over praten. Ze verhuizen zelfs. Gedurende twee maanden schrijft Joeri bijna elke dag een brief aan zijn broer Stefan.

Leesfragment

woensdag 28 september

Hallo Stefan,

Dit is een brief van Joeri. Ik snap het heel goed als je dit papier nu al in duizend stukken scheurt. Je bent misschien wel boos op me. En als je het niet bent, word je het vast. Maar ik hoop dat je door wil lezen tot het eind.

Het is vier uur 's nachts. Ik zit in mijn pyjama achter mijn bureau. Ik heb je zoveel te vertellen. Als ik mijn ogen maar lang genoeg open kan houden. Ik heb beneden een mok met koffie gemaakt. Van de geur alleen al gaat mijn haar recht overeind staan, dus het zal vast helpen. Ik ga je zo een brief schrijven, een lange. Maar die mag je nog niet zien. Dat mag straks pas.

In het pakket dat ik je heb gestuurd, zit een stapel brieven. Wil je die alsjeblieft eerst lezen? De bovenste heb ik iets meer dan een jaar geleden aan jou geschreven. In de stapel zitten lelijke brieven. Brieven waarin ik boos ben en erge dingen schrijf. Maar toen meende ik ze.

Als je ze leest, wil je misschien niks meer met mij te maken hebben. Toch moet ik die erge dingen aan je vertellen. Je moet weten wat er is gebeurd. Pas als je de hele stapel hebt gelezen, mag je de brief pakken die ik dadelijk ga schrijven. Op de envelop zal ik in grote, dikke letters schrijven: DRIE.

Maak nu de eerste envelop maar open met de brief erin van een jaar geleden.

Tot straks, Stefan.
Ik heb altijd aan je gedacht.

Joeri

zaterdag 21 augustus

Hoi Stefan,

Vandaag heb ik veel ontdekt.

Mam riep me bij haar op de slaapkamer. Ze zat op bed. 'Kom je zitten?' vroeg ze. Dat deed ik, een eindje bij haar vandaan. Ik wilde alles goed in de gaten kunnen houden. Mam keek naar haar handen. Ik keek naar haar gezicht. Haar ogen zagen er moe uit. Mam droeg oorbellen die ik nog nooit had gezien: ringetjes met een glinsterend blauw steentje. 'Ik heb iets voor je,' zei mam. 'Wat dan?' vroeg ik. Mam haalde diep adem alsof ze aan een wedstrijdje wie-kan-het-langst-onder-water-blijven ging meedoen. 'Ik weet dat je brieven hebt geschreven toen je bij oma Bos logeerde,' zei ze. Betrapt. Ik wist dat mam de brieven had kunnen vinden. Maar nu ik een tijdje niet aan ze had gedacht, schrok ik ervan.

Mam deed het deurtje van haar nachtkastje open. Ze haalde er een stapel enveloppen uit. Er zaten twee dikke elastieken omheen. Ze legde het pakketje in mijn handen. 'Zo,' zei mam. Ik keek naar de enveloppen. Ze lagen er vreemd scheef bij, alsof ze daar niet hoorden. 'Ik heb ze niet opengemaakt,' zei mam. 'Alleen de eerste is open. Papa vond dat we moesten kijken of het iets belangrijks was.' 'Het was belangrijk,' zei ik snel. 'Aardig van je om te schrijven,' zei mam. Ze aaide over mijn haar. Ik sloeg haar hand weg.

'Waar is Stefan?' vroeg ik. 'Waarom vraag je dat?' zei mam verbaasd. 'Omdat ik het wil weten.' 'Papa heeft toch met je gepraat?' 'Niet.' 'Wel. Papa zegt van wel.' 'Toen in de werkkamer zeker,' zei ik boos. 'Pap zei dat we binnenkort écht zouden praten.' 'Dan zal hij dat zeker doen,' zei mam. Toen lachte ze heel nep. 'Ik wilde je de brieven geven, omdat ze van jou zijn.' 'Ze zijn van Stefan,' zei ik. 'Ik schreef

ze aan hem.' 'Degene voor wie de brieven bedoeld waren, heeft ze niet ontvangen. Dan gaan ze terug naar de afzender. Zo doen ze dat ook bij de post.' 'Dus toen ik bij oma Bos moest blijven, woonde Stefan al niet meer bij jullie?' 'Daar heeft papa met je over gepraat,' zei mam snel. Ze stond op en liep naar de deur. 'Waarom is het een geheim?' vroeg ik. 'Waarom mag ik niet weten waar Stefan is?'

Mam stond stil, met haar rug naar me toe. 'Soms doen mensen dingen waardoor alles verandert,' zei mam. Haar stem was raar laag. Alsof iemand anders praatte voor mam. 'Ik heb je die brieven gegeven zodat je weet dat hij ze niet heeft gekregen. Ik dacht dat je dat wel zou begrijpen.' 'Dat ik wát zou begrijpen!' 'Je hoeft niet te schreeuwen, Joeri Sterk. Ik versta je prima.' 'Jullie denken alleen aan jezelf!' Mam schudde haar hoofd. 'Ik doe dit allemaal voor jou, jongen.' Ik wilde niks meer zeggen, maar mijn mond schreeuwde door. 'Voor mij! Ik mag Stefan niet zien, voor mij?' Spuug vloog met de woorden mee naar buiten. 'Als je wilt dat ik ga huilen, moet je doorgaan,' zei mam.

Dat wilde ik niet. Van alle dingen op de wereld vind ik dat het ergst: als mam huilt. Ik durfde niks meer te zeggen. De kamer hield zijn adem in. Mam bleef met haar rug naar me toe staan. Ik keek naar haar. Ze ademde snel. En diep. Alsof ze ging ontploffen. Ik zat daar maar. Ik hoopte dat ze zou omkijken en 'sorry' zou zeggen. Gewoon, zodat alles weer goed was.

'Ik ga maar aan de was beginnen,' zei mam. Ze bleef staan. Zo stil als een beeld in een museum. Wilde ze dat ik de kamer uit ging? Ik pakte de brieven op en schuifelde langs mam naar de deur. Haar hoofd hing. Haar haren verstopten haar gezicht. Ik wilde graag iets zeggen. Maar ik wist niet wat. Mam deed stom. Maar ze had me ook de brieven gegeven. Dat was aardig. 'Bedankt voor de brieven,' zei ik toen maar. Mam zei niks, dus heel goed was het niet. Maar ik kon niks anders bedenken. Op de gang deed ik de deur dicht. Misschien zou ze me achterna komen. Ik wachtte. Misschien zou ze me terugroepen en met me praten. Over de brieven en over jou en over waarom nu alles anders is. Ik weet niet hoe lang ik heb gewacht. In mams kamer bleef het stil. Als ik zou blijven wachten, zou mam daar misschien voor altijd staan.

In mijn fantastische kamer rook het naar nieuw. Ik ben op bed gaan liggen. Ik bladerde door de enveloppen. Allemaal zaten ze erbij. Ook die ik met links had geschreven. Wat moet ik met de brieven, Stefan? Ze zijn voor jou, maar jij leest ze niet. Ik kan ze net zo goed weggooiden. Kan mezelf net zo goed weggooiden. Aan mij heb je ook niks. Blijven we broers als we elkaar nooit zien? Of worden we dan iets anders? Vreemden, of zoiets?

Nou ja, ik bewaar die brieven maar. En mezelf ook. Met tegenzin, dat wel. Ik leg de brieven in mijn bureaula. Daar zullen ze op je wachten. Net als ik op je wacht in dit huis.

Joeri

LEESFRAGMENT 2

Broergeheim van Emiel de Wild

Introductie leesfragment

Joeri heeft in het nachtkastje van zijn moeder foto's van Stefan gevonden. Het bewijs dat ze dus nog aan hem denkt. Joeri is bijna jarig. Hoewel hij zijn verjaardag niet wil vieren, wil zijn moeder een groot feest voor hem geven door met bijna de hele klas te gaan zwemmen. Maar de dag voor zijn verjaardag is ze erg verdrietig en ligt ze de hele dag in bed. Zijn moeder wil liever dat Joeri iets verzint voor thuis. Hij kiest voor film kijken. Joeri heeft ook nog ruzie gekregen met Lonneke, een meisje uit zijn klas, met wie hij bevriend is.

Leesfragment

woensdag 22 september

Stefan,

Vanmiddag was het einde.

Mijn klasgenoten hadden zin in mijn feestje. Ik geloof dat er wel twintig keer werd gevraagd: 'Wat gaan we vanmiddag doen?' 'Dat is een verrassing,' zei ik steeds.

Lonneke deed of ik niet bestond. Als ik in haar buurt kwam, draaide ze haar hoofd weg. Maar toen ik aan mijn tafel zat te werken en opeens naar haar keek, keek zij ook naar mij. Ze deed snel of ze aan het werk was en kladderde de blaadjes voor haar neus vol. Ja hoor!

Toen ik om halfeen thuiskwam, lag mam nog op bed. Ik liep naar boven. 'Mijn klasgenoten komen al om twee uur,' zei ik zo hard dat ze er wakker van zou worden en zo zacht dat ze zich niet dood zou schrikken. 'Ga jij maar vast eten,' zei mam krakerig. 'Ik kom zo.' Ik maakte een boterham met kaas en stopte die in het tosti-apparaat. Boven hoorde ik de douche. Gelukkig. Ik had mams hulp nodig om alle spullen klaar te zetten. Mam had zich in haar mooiste jurk gehesen. Je weet wel, die met zilveren glitters, die ze aan had op het kerstgala van paps oude tennisclub. Ze had ook nog hoge hakken aangedaan waar ze bijna niet op kon lopen. In haar glimjurk viel mam nogal op in onze doodgewone huiskamer. Het was alsof er een enorme discobal door het huis wankelde. Maar ik was blij dat mam beneden was. Ze deed heel erg haar best.

Mijn klasgenoten kwamen in kleine groepjes. Zat ik net, ging de bel weer. Mama zwaaide de voordeur open en ik zei: 'Welkom op mijn feestje.' Je kon zien dat mijn klasgenoten schrokken van al die glitters. Ben en Sam gilden zelfs even, maar dat was nogal om leuk te doen. Ik hoorde iemand fluisteren: 'Ze lijkt wel een kerstboom van zilver. En het is pas september!' Denies kwam natuurlijk met Bas. En ze had een spijkerbroek aan! Gelukkig was ook Hubertien op tijd (ze moest eerst naar de ortho voor een buitenbeugel).

De bakker had vanmorgen een grote slagroomtaart gebracht met mijn naam erop:

JOURIE 12 JAAR!

Dat de bakker twee fouten had gemaakt in een naam van vijf letters, vond ik best knap.

Ik blies de kaarsjes uit (dat moest van mam, kinderachtig gedoe) en iedereen pakte een glas prik en een stuk van de taart die op tafel stond. Hubertien ook. Het deed pijn aan mijn tanden om haar te zien eten. Ze was een kwartier bezig de taart langs haar beugel te wurmen. Daarna konden wij nog een half uur genieten van de stukken die aan haar buitenboordmotor waren blijven hangen. 'Hubertien, er zit taart aan je beugel,' zei Bas. 'Hij doet pijn,' murmelde ze. 'Ik wil er niet te veel aanzitten.'

Toen waren de cadeaus aan de beurt. Mijn klasgenoten hadden goed onthouden dat ik een nieuw aquarium had gekregen. Ik kreeg drie nieuwe speeltjes voor mijn vissen. Verder kreeg ik stickers, een kwartetspel met autoplaatjes, een agenda, een groot potlood (en dan bedoel ik écht groot, een halve meter of zo) en nog veel meer.

Mam liep heen en weer. Als er een taartbordje leeg was, pakte ze dat meteen op. Ze klikte er op haar hoge hakken mee naar de keuken en rende terug om te zien of er al een ander bordje leeg was. Toen we onze taart op hadden en mam met zweet op haar voorhoofd het laatste bordje wegbracht, was het

behoorlijk gezellig geworden. Jeffrey vertelde moppen. Pap heeft gelijk: als het smerig is, is het altijd leuk.

'Is dat Lonneke?' zei Denies ineens. Ze ging voor het woonkamerraam staan en tuurde naar de bosjes aan de overkant van de straat. 'Volgens mij zag ik Lonneke net.' Iedereen vloog naar het raam. Dat sloeg nergens op, want anders kijken ze niet op of om naar Lonneke.

Buiten was niks speciaals te zien. De koningin hing niet boven de struiken te poepen of zo. We keken met z'n allen naar een straat met geparkeerde auto's en een plantsoen. 'Ze was toch niet uitgenodigd?' vroeg Lex. 'Ze was wel uitgenodigd,' zei ik, 'maar ze wilde niet komen.' 'Vind je het gek als je zo tegen haar doet,' zei Denies vinnig. 'Ik weet niet wat je bedoelt,' zei ik. 'Ik heb haar een envelop gegeven, maar ze wilde hem niet aanpakken.' En zo was het. Al snel vond niemand de bosjes-met-niks nog interessant. Mijn klasgenoten kwamen weer rond de tafel zitten. Gelukkig maar. Dit was mijn feestje en niet dat van die bemoeial van een Lonneke.

'Ik heb films gehoord,' zei ik. 'Willen jullie lachen? Of willen jullie... STERVEN VAN ANGST!' Mijn klas koos voor de horror.

(En ja, Stefan, een film voor zestien jaar en ouder! In de videotheek zei ik tegen mam: 'Ik mocht niet naar het zwembad, dus nu ga je niet lopen zeuren dat deze film te eng is.' 'Oké, oké, zei mam meteen. 'Als je vader het maar niet ziet.' Toen vroeg ze: 'Waar gaat die film over?' Ze hoopte zeker dat ik haar gerust zou stellen. 'Iets met zombies die bloed drinken en darmen eten,' zei ik. 'Maar aan het eind komt alles goed, hoor.' Mam zuchtte, griste de film uit mijn hand en liep naar de kassa met mijn zombiefilm en een of andere komedie over een pratende hond.)

De meisjes gilden al voor de film aanstond. We gingen zitten op de bank en op de kussens die ik ervoor had gelegd. Toen kreeg ik een goed idee. Om de Lonnekes-die-misschien-toch-in-de-bosjes-verstopt-zaten voor altijd van mijn feestje weg te houden, zei ik: 'We maken het hier lekker donker.' 'Ja, net zoals in de bioscoop!' riep Ben en hij hielp me met het dichtdoen van de gordijnen.

'Ik mag hier niet naar kijken van mijn moeder,' zei Hubertien. 'Hoezo niet?' vroeg ik. Ze wees naar het scherm van de televisie waarop stond: deze film is geschikt voor kijkers vanaf zestien jaar. 'Dat is toch stoer,' probeerde Lex. 'Mijn moeder heeft het verboden,' zei Hubertien. De film begon en ze sloeg haar handen voor haar ogen. Haar polsen dreunden tegen haar beugel. Ze gilte het uit. 'Nu zit de slagroom aan je mouw,' zei Bas zeurderig. Toen ging de bel.

'Gaan jullie maar de film kijken,' zei mam. Ze liep naar de voordeur. Ik was de bel allang vergeten, toen mam opeens in de kamer stond met een schimmelje naast zich. Niemand zei iets. Het schimmelje zette stapjes dichterbij. Ik drukte op de pauzeknop van de afstandsbediening. Meneer zombie bewoog niet meer. Het licht van de tv scheen op een meisje dat op Lonneke leek. 'Ze had zich in de tijd vergist,' zei mam. We keken allemaal naar de Lonneke die niet onze Lonneke was. De staartjes op haar hoofd waren weg. D'r haar was kortgeknipt, in piekjes. 'Ga maar lekker bij ze zitten,' zei mam. 'Wil je een stukje taart?' 'Graag,' zei Lonneke en voorzichtig zocht ze een plaatsje. Ze ging op de bank zitten, naast Denies, die meteen aan Lonnekes korte haar begon te frunniken. Ik voelde Lonnekes schoen tegen mijn rug. Vlug schoof ik op naar een kussen naast me.

Ik kon niet meer goed naar de film kijken. Het was of er hier in de kamer ook een zombie naar me zat te loeren. Een zombie die net naar de kapper was geweest. Ik draaide me om. Het was zo donker dat ik Lonnekes hoofd bijna niet kon zien. 'Wat doe je hier?' fluisterde ik. 'Film kijken,' fluisterde Lonneke terug. 'Je wilde toch niet komen? Waarom ben je dan hier?' 'Het is je eigen schuld. Dan had je de gordijnen open moeten laten.' 'Was je me aan het bespioneren?' 'Ik keek niet naar jou, ik keek naar de rest van de klas.' 'Ssst,' sisten de klasgenoten om ons heen. Ze keken met open mond naar de tv. Als ik wilde, kon ik bij iedereen een spekje naar binnen gooien.

'Als je hier bent om mijn feestje te verpesten, kun je oprotten,' zei ik nog iets zachter. 'Ik doe toch niks,' zei Lonneke. 'Dat doe je wel,' zei ik. 'Ik voel dat je zit te kijken.' 'Ik hou gewoon heel erg van zombiefilms,' zei Lonneke boos. 'Naar mij, bedoel ik, je kijkt naar mij.' 'Nietes.' 'Je doet stom.' 'Moet jij zeggen, poncho-sloper.' 'Je zou hier nooit meer komen!' Ik fluisterde niet meer. Ik schreeuwde. Maar ik kon er niet mee stoppen. 'En nu ben je op mijn feestje in mijn huis!' 'Volgens mij,' zei Lonneke rustig, 'is dit het huis van je ouders.' En daar had ze gelijk in. Dit huis is alleen van pap en mam. Ik heb

hier niks te zoeken. Ik stond op. 'Ik wil dat je weggaat,' zei ik. 'Nu.' Ik stapte achteruit en stootte tegen Bas z'n arm. Cola gutste uit zijn glas op zijn broek. 'Kijk nou wat je doet, dombo,' zei Denies. 'Zijn kruis is nat.' Bas keek sloom naar zijn vriendin. Mam kwam de kamer in gerend alsof er een alarm afging toen haar meubels bijna nat werden. 'Wat is er?' vroeg ze. 'Joeri heeft cola over Bas z'n broek gegooit,' zei Denies. 'Waarom doe je dat?' vroeg mam boos. 'Het ging per ongeluk,' zei ik snel. 'Toen ik opstond.' 'Ik ga de keukenrol pakken,' zei mam. Ze klikte de grote lamp aan. Fel licht stak in mijn ogen. Ik keek weg. Ik schermde mijn ogen af met mijn hand. Toen zei Denies opeens: 'Is dit dat gezeik over die broer van je?'

En alles werd stiller dan stil.

'Nou? Is dit wéér dat broergezeik?' zei Denies met opgetrokken wenkbrauwen. 'Wát zeg je?' vroeg mam voorzichtig. Haar mond bleef openstaan. Het leek of ze leegliep, ze ging steeds verder door haar knieën. 'Dat ze weer zitten te zeiken over die zogenaamde broer van hem.

Wat heb je toch, man,' zei Denies tegen mij. 'Dit is toch een feestje?' Op tv schreeuwde iemand. Een meisje werd aangevallen door een groep zombies. Bloed spoot in het rond. Met een ruk keek ik naar Lonneke. Die zat in elkaar gedoken op de bank. 'Jij zou je mond houden!' schreeuwde ik. Lonneke keek op met grote ogen. 'Sorry.' Ze praatte zacht. 'Ik was boos.' 'Ja, en?' zei ik. Wat was dat nou voor reden? 'Het komt allemaal door Daniël,' zei Lonneke. Ze haalde adem met kleine schokjes. 'Wat lul je nou,' zei ik. Ik begreep echt niet waar ze het over had. 'Hij is dood. Daniël is dood.' 'Waar heb je het over? Wie is Daniël?' 'Mijn broertje,' zei Lonneke. Ze ademde diep uit. 'Daniël was mijn broertje.' Tranen liepen over haar wangen naar haar kin. 'Sorry,' zei ze nog een keer. 'Joeri, waa-' Mam schokte. Ze steunde met een hand op de vloer. Haar stem was laag en beefde, alsof hij was gevallen en pijn deed.

'Ik ga de keukenrol pakken,' zei ze nog een keer. Ze stond op en schuifelde de gang in, de trap op. Maar boven ligt geen keukenrol. Nog steeds stond ik tussen de kussens en de klasgenoten. Ik deed niks. Ik wilde niks. Ik dacht niks. Heel gek, maar ik voelde me gelukkig. Leeg en gelukkig.

Lonneke stond op van de bank, struikelde bijna over Sam en liep de kamer uit. Even later hoorde ik de voordeur dichtslaan. 'Gaan we die film nog afkijken of niet?' vroeg Bas. 'Ik ga eerst je broek droogmaken,' zei Denies. 'Jullie doen maar,' zei ik. Ik liep weg. De woonkamer uit. De keuken door, naar buiten, de tuin in. De poort uit, het pad af, straat over, straten door, het weiland in. Daar ben ik gaan liggen. In het gras, tussen de koeienvlaaien. En ik heb gekeken naar de zon. Met mijn ogen wijd open. Tranen liepen in dikke druppels over mijn wangen, mijn oren in. Ik heb gekeken tot mijn ogen zo'n pijn deden dat ze vanzelf dichtgingen.

En hoe het met de zombies was afgelopen, wist ik niet.

Ik dwaalde door de buurt. Ik durfde niet meer naar huis. Wat moest ik zeggen? Zat de klas in de kamer de lachfilm te kijken met prik en chips? Of was het feest afgelopen en de kamer een zootje? Ik hoopte dat pap naar me op zoek was. Of dat ik mam tegen zou komen. Mam, die in haar mooiste jurk door de straten zou rennen en mij zou roepen. Of zou ze nog steeds boven op zoek zijn naar de keukenrol? De keukenrol die we in de keukenkast bewaren.

Het werd kouder toen het begon te schemeren. Ik trok mijn armen door de mouwen van mijn T-shirt naar binnen. Maar dat zat niet lekker en stond belachelijk. Toen ben ik maar teruggelopen naar onze straat. Als een snelwandelaar liep ik over de stoep langs ons huis. De gordijnen waren nog dicht, niks te zien. Op de hoek van de straat draaide ik om. Ik liep nog een keer langs, maar langzamer. Aan de donkere kieren tussen de gordijnen te zien, waren de lampen uit. Boven waren de gordijnen open en brandde ook geen licht. Ik stond stil voor ons huis. Er leek niemand thuis te zijn. Ik voelde in de zakken van mijn broek. Balen. Mijn sleutel en mobiel zaten in mijn jas en die hing aan de kapstok. Wat moest ik doen? Het liefst wilde ik in bed gaan liggen en nergens meer aan denken. Misschien moest ik aanbellen en zien wat er zou gebeuren. Als pap en mam zouden opendoen, lieten ze me vast wel binnen. Met een trillende vinger belde ik aan. Wat zouden pap en mam zeggen als ze me zagen? Ik had over jou gepraat. En door het geklep van Lonneke was mijn klas nu op de hoogte. Straks zou iedereen hier weten van jou. Dan waren pap en mam weer de ouders van twee zoons, van Joeri én Stefan.

Ik stond ik weet niet hoe lang te wachten. Niemand deed open. Ik drukte nog een keer op de bel, extra hard. De bel leek harder te bellen, maar dat was natuurlijk onzin. Waren pap en mam vertrokken? Hadden ze mij ook weggedaan nu ik iets had gezegd wat niet mocht? Mijn ogen begonnen te prikken. Ik voelde tranen opkomen en deed hard mijn best om ze weg te slikken. Het zou er echt niet beter op worden als ik hier op de stoep een potje ging staan janken. Ik duwde mijn nagels in mijn hand. Dat hielp. De pijn leidde af. Ik schopveegde met mijn schoen zand de tuin in. Toen zag ik een briefje liggen. Ik raapte het op. Er zat droge grond aan het plakbandje.

Joeri,

We zijn even weg. We wisten niet waar je was en konden niet op je wachten. Ik kom straks thuis. Omdat ik niet zeker weet of je sleutel bij je hebt, leg ik hem op de afgesproken plek.

*Groetjes,
Pap*

Aan die sleutel had ik niet gedacht. Ik liep achterom. Pap had de poort opengelaten. Ik rende naar de vuilnisbak en tilde hem op. De buitenlamp sprong aan door mijn bewegingen. Daar lag de sleutel, op de natte plek die de vuilniszak op de tegel had gemaakt. Ik pakte de sleutel en veegde hem af aan mijn broek. 'Gaat het?' hoorde ik achter me. Met een ruk draaide ik me om. Lonneke zat op het gras. Ze leunde tegen het schuurtje aan. Eén been had ze opgetrokken, haar andere been lag languit. Ik zag haar onderbroek zitten onder haar rokje. Ik keek weg. Misschien ook wel omdat ik helemaal geen zin had om met haar te praten.

Ze liep op me af. 'Gaat het?' vroeg ze nog een keer. 'Gaat wel,' zei ik. 'Je ouders zijn weg, hè.' 'Die komen terug.' Ik stak de sleutel in het slot. 'Wat doe je hier?' 'Ik wilde sorry zeggen,' zei ze. 'Voor vanmiddag. Voor wat Denies zei. Ik had haar nog zo gevraagd haar mond te houden.' 'Dat heb je dan nu gezegd. Dag.'

Ik draaide de sleutel rond en deed de deur open. 'Joeri?' 'Wat!' Ik was het zat. Ik wilde op bed gaan liggen en nergens meer aan denken. 'Je moeder heeft dat briefje niet geschreven.' 'Welk briefje?' 'Het briefje in de sjaal. Of heb je dat niet gevonden?' Ik keek naar Lonneke. Wat was hier aan de hand? Mijn onderlip trilde ervan. 'Ik heb het geschreven,' zei ze. Ze slikte. 'Je haat me toch, dan kan ik het net zo goed vertellen. Ik zag je moeder op straat met iemand staan praten. En de voordeur stond open. Toen ben ik stiekem naar binnengegaan. Ik heb het laatste blaadje uit mijn vriendenboekje gescheurd. En het briefje geschreven.'

Lonneke liet haar hoofd hangen. 'Wat! Waarom?' 'Ik was boos op je.' Ze keek naar haar schoenen. 'Waarom mag ik niet helpen je broer te vinden?' Tranen druppelden op de tegels. 'Jouw broer is nog ergens.' 'Wat als mijn moeder het had gezien?' 'Het was dom van me.' Lonneke keek me aan met grote ogen. 'Maar ik dacht niet na. Ik dééd het gewoon. Een stem in mijn hoofd zei: doe-het-doe-het-doe-het. En toen deed ik het.' Ik wist niet wat ik moest zeggen. Maar ik voelde me opgelucht. Lonneke keek naar haar handen. 'Dan ga ik maar,' zei ze. 'Ik snap best dat je geen vrienden meer met me wilt zijn.'

Ze draaide zich om en liep naar haar koffertje dat op het gras lag. 'Waarom heb je nooit iets gezegd over Daniël?' vroeg ik. Lonneke stond stil. Ze bleef met haar rug naar me toe staan. 'Ach,' zei Lonneke zacht, 'dat interesseert toch niemand. Even vonden ze me zielig, maar daarna mocht ik niet meer over hem praten. Toen zuchtten ze alleen nog als ik zijn naam noemde. Of ze zeiden: je moet niet in het verleden blijven hangen.' Ze keek me aan. 'Dat zei de juf van mijn vorige school.' 'Ben jij dan ook verhuisd?' vroeg ik. 'Ja,' zei Lonneke. Ze keek erbij of ik dat allang had moeten weten. Haar stem klonk anders, alsof er een kras op zat. 'Toen Daniël doodging, kregen mijn ouders steeds meer ruzie. Ik ben met mijn moeder ergens anders gaan wonen. Om een frisse start te maken, zei mijn moeder. Maar volgens mij wilde ze geen frisse start. Mijn moeder wilde ergens wonen waar de mensen niet dachten: dat is die vrouw met dat dooie kind. Mijn moeder wilde dat ze dachten: dat is die vrouw met die leuke dochter.'

Even was het stil. 'Jij bent toch helemaal niet zo leuk,' zei ik voorzichtig. Gelukkig moest ze lachen. 'Hoe oud was Daniël?' vroeg ik. 'Toen hij doodging, bedoel ik.' 'Drie,' zei Lonneke. 'Bijna vier.' 'En hoe oud was jij?' 'Zeven.' 'Een tijdje geleden dus,' zei ik. 'Daar wordt het echt niet minder door, hoor.'

snauwde Lonneke. 'Het doet niet minder pijn omdat het lang geleden is.' 'Dat weet ik,' zei ik. 'Ik bedoelde het niet gemeen.' Ik hield mijn mond. Ik wilde haar niet verder overstuur maken. Opeens kreeg ze fonkelogen. 'Wil je iets zien?' vroeg ze. 'Oké,' zei ik, 'als het maar niet weer je onderbroek is.' Lonneke keek me verbaasd aan. Ze ging zitten op het gras en pakte haar koffertje. 'Kom eens.' Ik ging tegenover haar zitten. Lonneke legde haar duimen op de ijzere rondjes van de slotjes en schoof ze opzij. Met een klik sprongen de sluitingen omhoog.

Ze deed het koffertje open en rommelde wat tussen de spullen. 'Dit is Todje,' zei ze. In haar hand hield ze een knuffelspookje: een lapje donkerblauwe stof met een bol hoofd en een rood elastiekje als nek. Er waren twee ogen, een neus en een mond op getekend. 'Dit was Daniëls lievelingsknuffel,' zei Lonneke. Ze aaide met haar duim over Todjes gezicht. 'Ik heb hem gemaakt,' zei ze trots. 'Wil je hem vasthouden?' 'Oké,' zei ik. Ze stak haar handen uit. Even hield ze Todje vast toen hij in mijn handen lag. Ze was zeker bang dat ik hem in het gras zou laten vallen. 'Hij is een beetje vies,' zei Lonneke. 'Maar ik kan hem niet wassen. Dan is zijn gezicht weg en is het weer een vodge met een bolletje watten erin.' 'En dan zou hij niet meer naar Daniël ruiken,' zei ik. Lonneke keek snel naar haar koffertje en frunnikte aan de rand. Na een tijdje zei ze: 'Geef Todje maar weer, anders krijgt hij het koud.' Ik gaf hem terug. Ze legde hem in haar koffertje en deed de slotjes dicht.

'Heeft Stefan iets van jou?' vroeg Lonneke. 'Hij is te oud voor een Todje,' zei ik. 'Iets anders dan?' vroeg ze. 'Weet ik niet,' zei ik. Ik dacht diep na. 'Ik weet het echt niet.' 'Ik ben blij dat jij weet van Daniël.' Ik voelde me trots dat Lonneke me over hem had verteld. 'Ik ben blij dat jij weet van Stefan,' zei ik. Het was stil. We keken elkaar aan en bleven een tijdje zitten. De buitenlamp sprong uit. Lonneke dacht aan Daniël, dat wist ik zeker. En ik dacht aan jou.

In het donker waren we met ons vieren.

Joeri

LESMATERIAAL BIJ BROERGEHEIM VAN EMIEL DE WILD

OPDRACHT 1

Lees het fragment uit *Broergeheim* van Emiel de Wild.

- Wat verwacht je na het lezen van de eerste brief van woensdag 28 september?
A Dat Stefan heel boos op Joeri is.
B Dat Joeri nog veel meer brieven aan Stefan schrijft.
C Dat Joeri en Stefan veel contact met elkaar hebben.
- De tweede brief is geschreven op zaterdag 21 augustus. Is die in hetzelfde jaar als de eerste brief geschreven, of eerder, of later?
- Waarom is Joeri boos op zijn ouders? Gebruik in je antwoord voorbeeldzinnen uit de tekst.
- Vergelijk de brieven van Joeri met een dagboek. Zet kruisjes in het volgende schema.

KENMERK	BRIEF	DAGBOEK
Er staat een datum boven de tekst.		
De hoofdpersoon schrijft zijn gevoelens en gedachten op.		
De hoofdpersoon zet zijn naam onder de tekst.		
Er staan gesprekken in.		

OPDRACHT 2

- Wat bedoelt Joeri met de zin 'Maar toen meende ik ze.' Deze zin is onderstreept in de tekst.
- Bedenk waarom Joeri vindt dat Stefan moet weten wat er gebeurd is.

OPDRACHT 3

Lees het tweede fragment uit *Broergeheim* van Emiel de Wild.

- Heeft Joeri zin in zijn feestje? Gebruik in je antwoord een voorbeeldzin uit de tekst.
- Joeri denkt dat zijn moeder het briefje in de sjaal heeft gestopt. Dat is niet zo.
 - Wie heeft dit wel gedaan?
 - Waarom heeft deze persoon dat gedaan?
 - Wil Joeri nog vrienden zijn, denk je? Gebruik in je antwoord voorbeeldzinnen uit de tekst.
- Wat zijn de verschillen en overeenkomsten tussen Lonneke en Daniël aan de ene kant en Joeri en Stefan aan de andere kant?
- Je hebt nu twee fragmenten uit *Broergeheim* gelezen. Vul het schema in.

	MOEDER	JOERI	LONNEKE
Wat vindt dit personage van Stefan?			
Wat is de ergste nachtmerrie van dit personage?			
Wat hoopt dit personage?			
Welk voorwerp hoort bij dit personage?			

OPDRACHT 4

Kies een van de volgende opdrachten:

- Joeri schrijft steeds brieven naar Stefan. Jij schrijft als Stefan een brief terug. Geef daarbij antwoord op de vragen die Joeri in de fragmenten gesteld heeft.
- Boven elke brief die Joeri schrijft, staat een datum. Jij maakt nu een tijdlijn en plaatst alle gebeurtenissen in de goede volgorde. Je hebt touw, wasknijpers, papier, een schaar en een pen nodig. Ga als volgt te werk:
 - Knip een lang stuk touw af.
 - Knip kaartjes van het papier.
 - Schrijf op elk kaartje een datum. Je gebruikt de data van de brieven uit het boek.
 - Schrijf op elk kaartje het belangrijkste dat er in de brief staat.
 - Leg de kaartjes in de goede tijdsvolgorde. Dit is een andere volgorde dan in het boek staat!
 - Hang de kaartjes met een wasknijper aan het touw.
 - Hang het touw op in de klas.